Konsumenttvistnämndens beslut

Nämnden prövar inte ärendet.

Bakgrund

Advokaten har biträtt Konsumenten i en tvist rörande försäkringsersättning i förhållande till AFA. I ärendet har Konsumenten erhållit rättsskydd.

Advokaten har genom nedan angivna fakturor debiterat Konsumenten sammanlagt 337 610 kr inklusive mervärdesskatt.

Faktura nr 14119 daterad den 19 april 2022 om 86 735 kr inklusive mervärdesskatt avseende 37 timmars arbete à 1 800 kr exklusive moms, ansökningsavgift, budkostnad och inhämtande av registreringsbevis.

Faktura nr 14540 daterad den 10 januari 2023 om 103 500 kr inklusive mervärdesskatt avseende 46 timmars arbete à 1 800 kr exklusive moms.

Faktura nr 15140 daterad den 10 januari 2024 om 115 875 kr inklusive mervärdesskatt avseende 51,5 timmars arbete à 1 800 kr exklusive moms.

Faktura nr 15448 daterad den 29 juli 2024 om 29 250 kr inklusive mervärdesskatt avseende 13 timmars arbete à 1 800 kr exklusive moms.

Faktura nr 15552 daterad den 22 oktober 2024 om 2 250 kr inklusive mervärdesskatt avseende 1 timmes arbete à 1 800 kr exklusive moms.

Konsumentens krav

Konsumenten har begärt att fakturorna ska sättas ned med 200 000 kr. Konsumenten har som grund för sitt krav anfört i huvudsak följande.

Konsumenten kontaktade Advokaten hösten 2021 för att anlita honom som ombud i en tvist mot AFA Försäkring (AFA). Tvisten gällde att AFA vid skadereglering samordnat en privat sjukförsäkring med en utfallande arbetsskadelivränta, vilket var felaktigt

eftersom sjukförsäkringen är privat egendom. Under sitt uppdrag har Advokaten inte tillvaratagit Konsumentens intressen och hans bristande agerande har orsakat både mångmiljonskador och en omfattande rättsförlust.

Advokaten har under processen underlåtit att åberopa centrala rättsliga grunder trots att dessa framgick av det underlag som han fick skickat till sig av Konsumenten. Vidare har han underlåtit att säkerställa att processföringen omfattade samtliga tillgängliga rättsmedel enligt svensk rätt, EU-stadgan och EKMR.

Uppdraget gällde ett rättighetsmål av europarättslig rättighetskaraktär, där sakfrågan krävde åberopade av egendomsskyddet enligt A1P1 EKMR, EU-stadgan artikel 17 och 47, samt 2 kap. 15 § RF direkt i de materiella yrkandena och under processens gång. Under dessa omständigheter och trots tydliga förutsättningar, inklusive Konsumentens uttryckliga begäran, underlät Advokaten att knyta rättighetsgrunderna till yrkandet, begära mellandom eller prövning, begära att rätterna inhämtade förhandsavgörande samt att begära att de tillämpade omvänd bevisbörda enligt praxis.

Genom att EU-stadgans rättighetsgrunder (egendomsskydd, rätten till en rättvis rättegång med flera) inte prövades förlorade Konsumenten möjligheten att få fastlaget att samordningsvillkoret i TFA-försäkringen stred mot unionsrättens egendomsskydd. Hade hans talan bifallits hade AFA tvingats att utbetala över 10 miljoner kronor jämte ränta.

Konsumentens anmälan visar att Advokaten inte knöt egendomsskyddet till yrkandena och därmed möjliggjorde att domstolarna inte prövade rättighetsfrågorna enligt EU-stadgan utan det blev en avtals- och bevisfråga, inte en rättighetsfråga. Avsaknaden av argumentation enligt EU-stadgans artikel 47 ledde till felaktig placering av bevisbördan och ledde till att AFA inte behövde bevisa varför de hade rätt att samordna den skadeståndsbaserade TFA-livräntan mot Konsumentens privata försäkringsegendom. Ränteyrkandet utformades även felaktigt och hade kunnat utformas mer förmånligt. Konsumenten fick även felaktigt rådgivning av Advokaten avseende att de svenska rättsmedlen var uttömda trots att det fortfarande fanns möjlighet till bland annat resning och domvilla. Frågan om sjukförsäkringen var privat egendom var inte heller helt utredd och det fanns möjlighet till ny stämning. Trots det avslutade Advokaten uppdraget utan förklaring eller giltiga skäl.

Arvodet är vidare oskäligt med hänsyn till de redovisade advokatkostnaderna och den uteblivna TFA-ersättningen i förhållande till den anmärkningsvärt bristfälliga prestationen. Advokaten har inte presterat en genomarbetad rättsutredning utan tvärtom byggt upp stämningsansökan utifrån hans egna begränsade uppgifter. Advokaten har vidare under processens gång inte fördjupat sitt intresse för de rättsfrågor som Konsumenten aktualiserade.

Konsumenten har bland annat gett in fakturor med arbetsredogörelse, korrespondens och utdrag från hemsidor.

Advokatens yttrande

Advokaten har motsatt sig Konsumentens krav och anfört i huvudsak följande.

Bakgrund

Konsumenten kontaktade byrån avseende ett ärende gällande ytterligare försäkringsersättning från AFA då han menade att ytterligare ersättning skulle utgå eftersom samordning skett med en sjukförsäkring tecknad i Skandia. En uppdragsbekräftelse skickades till Konsumenten varvid uppdraget bestod av att inledningsvis gå igenom samtliga handlingar i ärendet från AFA som Konsumenten skulle förse advokatbyrån med för att därefter göra en bedömning av förutsättningarna att för Konsumentens del driva processen mot AFA vid tingsrätt. I uppdragsbekräftelsen angavs advokatbyråns timtaxa om 2 250 kr inkl. moms samt hur faktureringen skulle komma att ske.

Försäkringsbolaget i vilket Konsumenten hade rättsskydd kontaktades och bekräftade den 21 oktober 2021 att han hade rätt att ta det i anspråk för tvisten mot AFA. Eftersom Konsumenten haft ett tidigare ombud meddelade dock rättsskyddet att ersättning för dubbelt arbete inte skulle lämnas.

Sedermera erhölls brev och handlingar från Konsumenten via paket med en vikt om omkring tio kilo. Handlingarna var omfattande och avsåg flera ärenden som förevarit vid AFA och inte endast frågeställningen avseende ytterligare försäkringsersättning. Advokaten kontaktade Konsumenten varvid han uppgav att det uppdrag som advokatbyrån åtagit sig är frågan om ytterligare försäkringsersättning kan utgå och att i detta sammanhang utreda huruvida det är korrekt att en samordning gjorts med

ersättningen från sjukförsäkringen samt huruvida möjligheter föreligger att vidta rättsliga åtgärder avseende utgivande av ytterligare försäkringsersättning. Han uppgav att övriga frågeställningar som Konsumenten tagit upp i sitt brev och de handlingar han skickat till byrån inte ingick i uppdraget, vilket som han förstod det Konsumenten var införstådd med.

Efter en första genomgång av frågeställningarna upprättades en promemoria där frågeställningen närmare diskuterades. Utifrån vad som framkommit, bland annat då det av handlingarna framgick att sjukförsäkringen tecknades och premierna inledningsvis betalades av ett aktiebolag och sedermera övergick till ett handelsbolag, och hur villkoren avseende försäkringsersättning från AFA såg ut bedömde han att det skulle vara svårt att nå en framgång med en domstolsprocess. Promemorian diskuterades närmare med Konsumenten där det bland annat talades om att Advokaten bedömde det som svårt, om än inte omöjligt, att nå framgång med en talan vid domstol. Konsumenten återkom med önskan om att han ville gå vidare med en talan mot AFA.

Arbete med upprättande av stämningsansökan påbörjades och ett utkast översändes till Konsumenten den 7 december 2021. Advokaten uppgav härvid en kortfattad redogörelse för grunder och omständigheterna i avvaktan på vad AFA kunde komma att anföra i svaromål och att ytterligare kompletteringar sedermera kunde göras i målet. Han upplyste återigen Konsumenten om möjligheterna i processen såsom han bedömde dem samt om framtida rättegångskostnader. Efter att stämningsansökan upprättats och insänts har flertalet inlagor gjorts till tingsrätten, vilka alltid först kommunicerades till Konsumenten för godkännande.

Efter att dom meddelats i målet diskuterades fortsatta möjligheter, varvid Advokaten informerade Konsumenten att det fortsatt kunde bli svårt att nå framgång och upplyste honom om de kostnader som förevar vid fortsatt process. Konsumenten gav byrån uppdraget att överklaga vilket gjordes och samtliga inlagor till hovrätten kommunicerades även de med Konsumenten innan de skickades in.

Efter att hovrätten meddelat dom diskuterades överklagande till Högsta domstolen, vilket gjordes på samma vis som vid hovrätt och tingsrätt. Prövningstillstånd meddelades dock inte och man meddelade Konsumenten att uppdraget var slutfört, men han önskade dock prövning vid Europadomstolen, något man informerade att byrån inte kunde vara behjälplig med. Däremot ingicks ett uppdrag att försöka nå en

överenskommelse med AFA avseende en betalningsplan för rättegångskostnaderna vilket ingicks under våren 2025 och därmed är avslutat.

Påstådda brister

Överväganden, såväl materiella som processrättsliga, har gjorts löpande, särskilt när inlagor skulle inges till domstol eller då inlagor erhållits från motparten. Dessa överväganden har presenterats för Konsumenten via e-post i form av utkast till inlagor, ytterligare e-postmeddelanden och vid telefonsamtal. Konsumenten har vid vart tillfälle haft omfattande synpunkter vilka genomgåtts och övervägande har därvid löpande gjorts huruvida dessa synpunkter kunde tillföras målet. Justerade utkast har sedermera sänts till Konsumenten för godkännande och det har vid ingivande av handlingarna till domstolen inte framkommit att Konsumenten skulle ha gett någon annan instruktion eller att inlagan skulle ha utformats på något annat sätt.

Konsumenten har varit mycket aktiv och drivande i processen och framfört flertalet synpunkter och önskemål av varierande karaktär. Konsumenten har bland annat framhållit synpunkter på att försäkringen i Skandia ska anses vara en enskild rättighet och att egendomsskydd ska anses föreligga. I samband med de synpunkter som löpande lämnats har Advokaten gjort övervägande rörande vad som på ett ändamålsenligt satt borde tas upp. Synpunkterna har, om de inte bedömts vara till nackdel för processen eller ligga alltför långt ifrån den aktuella tvistefrågan, införlivats och bearbetats i de ingivna handlingarna i enlighet med givna instruktioner. Vissa delar av ärendet har tagit mycket tid i anspråk, vilket genomgående berott på Konsumentens långtgående instruktioner och vilja att ha synpunkter på allt i processen.

Det är onekligt att Konsumenten genom sina anförda synpunkter har gjort en stor del av skrivarbetet och flera begärda justeringarna har gjorts på hans begäran. I flera sådana avseenden har det för ärendet varit mindre tidskrävande att låta Konsumenten utföra visst arbete för att Advokaten därefter har granskat synpunkterna. Givet Konsumentens långa kunskap om sakförhållandena i hans mångåriga tidigare kontakter med AFA och hans starka önskemål om hur formuleringar skulle föras i processen har han haft stor kunskap om de förhållanden som förelegat och varit fullt införstådd med hur målet fördes vid domstolarna.

Det har även löpande skett materiella och processuella överväganden vilket har resulterat i de yrkanden och formuleringar som framställts under processens gång, vilka inte endast har avsett vad Konsumenten har framfört. Det är naturligt att vad som anförs i en process utvecklas under processens gång. Frågan om egendomsrätt har funnits med i inlagor och utvecklats löpande, bland annat utifrån äganderättsperspektivet såsom det relateras i Regeringsformen och EKMR. Den fråga som varit aktuell for domstolarna att pröva har varit huruvida ytterligare försäkringsersättning kunde utges till Konsumenten och ett flertal grunder och omständigheter har härvid åberopats, inte uteslutande egendomsrättsliga frågor. Vad Konsumenten nu har anfört avseende åberopande av ytterligare artiklar i bland annat EU-stadgan och i EKMR hade inte inneburit att de vunnit framgång med sin talan, utan sådant åberopande och de åtgärder han därmed menar skulle ha företagits hade snarare endast fördyrat processen. De bedömningar som förevarit har alla syftat till att på bästa sätt tillvarata Konsumentens rättigheter.

Frågan om en fastställelsetalan diskuterades och han rekommenderade att en fullgörelsetalan som mer lämplig eftersom Konsumenten kunde redovisa de faktiska belopp han erhållit från sjukförsäkringen. Att genom en mellandom pröva en viss del av målet hade inte varit processekonomiskt fördelaktig och vare sig det eller en fastställelsetalan skulle ha tillfört några positiva effekter.

Frågan om ränteyrkandet diskuterades med Konsumenten inför ingivandet av stämningsansökan och Advokaten uppfattade inte att de skulle haft olika åsikter om detta under målets gång. Det nu framförda förslaget hade endast fördyrat processen eftersom förutsättningar att nå framgång med ett sådant ränteyrkande inte förelåg.

Uppdraget var efter Högsta domstolens beslut att inte meddela prövningstillstånd slutfört. Några andra reella möjligheter att få framgång bedömde han inte föreligga, inklusive extraordinära rättsmedel, även om dessa inte diskuterades uttryckligen med Konsumenten. Det ligger i extraordinära rättsmedels natur att dessa är just extraordinära och förutsättningarna för sådana rättsmedel bedömdes inte föreligga.

Avseende en process i Europadomstolen informerades Konsumenten om att byrån inte kunde ta det uppdraget och att denna prövning behövde företas inom fyra månader från Högsta domstolens beslut. Det var inte fråga om något ”avhopp” och Konsumenten hade god tid på sig att söka annat ombud.

Närmare om skäligheten i fakturerat arvode

Processen i ärendet handlades under perioden 2021–2025. Härvid har överväganden som ovan angetts gjort, såväl materiella som processuella, inlagor har upprättats till domstolarna samt en omfattande kontakt förevarit med huvudmannen. Det kan noteras att rättsskyddet inte har invänt mot tidsåtgången. Den första fakturan skickades den 19 april 2022 efter att muntlig förberedelse förevarit vid tingsrätten. De åtgärder som vidtagits framgår av specifikationen till fakturan och har omfattat bland annat genomgång av handlingar erhållna från huvudmannen, flertal kontakter med huvudmannen, upprättande av stämningsansökan, genomgång av svaromål, upprättande av inlaga till tingsrätten, förberedelse inför och biträde vid muntlig förberedelse samt löpande rättsliga överväganden. Ytterligare fakturering skedde sedermera den 10 januari 2023. Härvid innefattades bland annat kontakter med eventuella sakkunniga som Konsumenten önskade åberopa, vilka emellertid sedermera inte fann sig villiga att avge några utlåtanden. En inlaga till tingsrätten med yttrande över tingsrättens sammanställning upprättades och sändes till tingsrätten. Härefter upprättades en slutförande av talan jämte bevisuppgift och en kompletterande inlaga med ytterligare bevisning ingavs. Inlagor från AFA erhölls och genomgicks. Löpande har rättsliga överväganden gjorts inklusive flertalet kontakter med huvudmannen.

En ytterligare fakturering gjordes den 10 januari 2024 efter fortsatt arbete med målet vid tingsrätten och överklagandet till hovrätten samt arbete med målet vid hovrätten. Detta arbete innefattade bland annat upprättande och ingivande av inlaga till tingsrätten, genomgång och upprättande av synpunkter på tingsrättens processlägesöversikt jämte avslutande inlaga. Rättsliga överväganden har gjorts löpande och flertalet kontakter med huvudmannen förevarit.

Fakturering skedde sedermera efter fortsatt arbete vid hovrätten samt överklagande till Högsta domstolen. Det har bland annat avsett arbete med inlaga till hovrätten med åberopande av ny bevisning, genomgång av protokoll från hovrätten där bevisningen tilläts samt slutlig inlaga till hovrätten. Sedermera har överklagande till Högsta domstolen upprättats och insänts.

Slutligen ska tilläggas att något arvode avseende arbetet med att nå en överenskommelse med AFA avseende Konsumentens rättegångskostnader har inte begärts.

Advokaten har bland annat gett in tingsrättens dom, korrespondens och uppdragsbekräftelse.

Konsumentens svar

Konsumenten har yttrat sig, hållit fast vid det som han tidigare har anfört, samt tillagt i huvudsak följande.

Advokaten har inte redovisat på vilket sätt han övervägt den europarättsliga ramen för målet. Detta visar att han inte förstår dess tillämplighet eller den avgörande betydelsen den kan ha för bevisbördan, domstolens prövningsplikt och möjligheten till full kompensation. Det framgår inget konkret om varför det inte skulle haft någon betydelse för målets utgång. Det visar att ingen europarättslig rättsutredning utfördes och påståenden om sådana överväganden är en efterhandskonstruktion. Genom att Advokaten inte identifierade målet som ett rättighetsmål kom antalet upparbetade timmar att bli alldeles för omfattande.

Avseende frågan om mellandom

En mellandom hade förenklat tvisten till kärnfrågan och därmed flyttat bevisbördan till AFA vilket hade reducerat deras eget arbete avsevärt. Att bortse från en mellandom av processekonomiska skäl visar att beslutet grundades på ett bekvämt antagande utan någon juridisk analys. Det hade i själva verket varit den mest processekonomiska lösningen, eftersom det hade isolerat den principiella frågan och målet hade kunnat avslutats i ett tidigt skede. Det ska dessutom framhållas att även utan en mellandom hade målet kunnat förenklas kraftigt om europarätten hade tillämpats redan i inledningen, eftersom det hade tydliggjort vilka frågor som var relevanta, flyttat bevisbördan till AFA och eliminerat den onödiga bevis- och skrivbörda som föll på honom och Advokaten.

Yttrandets tystnad och bekräftande av brist på analys

Att Advokaten valt att inte besvara flera av de frågor som Konsumenten ställde till honom i sitt första yttrande till Konsumenttvistnämnden är ett bevis på att någon europarättslig analys aldrig gjorde. Även det faktum att Advokaten inte bestrider att han ska ha uppgett att han inte arbetar med europarätten tyder på detta. Det är ett presumtivt erkännande att Advokaten inte har undersökt EKMR och EU-stadgans

relevans eller aktivt arbetat i målet utan att det i själva verket var Konsumenten som tvingades utföra stora delar av skriv- och analysarbetet. Advokaten har snarare fungerat som ett skrivbiträde.

Advokaten avslöjar även i sitt yttrande att han inte har gjort något arbete eftersom han inte anger vilka artiklar han syftar på, vilken analys som har gjorts eller varför europarätten inte skulle påverka processen. Detta är ingen bedömning utan ett undandragande av rättslig prövning. Att påstå att tillämpningen av EKMR och EU-stadgan ”endast fördyrat processen” avslöjar en grundläggande okunskap om deras rättsliga funktion. Yttrandet visar att Advokaten inte förstått att europarätten är direkt tillämplig och att enligt EU-domstolen svensk domstol är skyldig att pröva dess genomslag ex officio. Att avstå från att åberopa detta är ett rättighetsavstående utan klients samtycke.

Missuppfattning om fastställelsetalan

Uppfattningen om att en fastställelsetalan skulle avvisats bygger på Advokatens felaktiga processföring. En fastställelsetalan skulle, tvärtemot vad Advokaten anfört, ha avgränsat processen till den rättsliga huvudfrågan och därmed ha undvikit de omfattade och komplicerade beräkningar som hans egentliga ränteyrkande avsåg. Att avvisa ränteyrkandet visar att Advokaten inte förstått räntans rättsliga funktion i ett rättighetsmål. Enligt Europadomstolens praxis utgör ränta en integrerad del av kompensationen och är nödvändig för att återställa den skadelidandes ekonomiska situation. Att begränsa ränteyrkandet och dessutom avstå från att yrka faktisk dröjsmålsränta innebär ett materiellt avsteg från konventionsrätten. En advokat kan inte motivera underlåten tillämpning av konventionsrätten med ekonomiska hänsyn och Advokatens beslut att utesluta den faktiska räntan fråntog Konsumenten möjligheten till full kompensation och korrekt rättighetsprövning.

Jävsfrågan och lojalitetsplikten

Advokaten valde att inte svara på ett flertal frågor men särskilt allvarligt var att han inte besvarade frågan om jäv. Att inte besvara den frågan innebär att han inte har kunnat lämna ett sanningsenligt bemötande utan att bekräfta att ett jävsproblem förelåg. Vidare styrker inte de inlämnade bilagorna Advokatens påståenden och det är tydligt att han försöker lasta Konsumenten för processens omfattning. Det är ett indirekt

bekräftande på att han inte utförde någon juridisk analys utan lät Konsumenten utföra arbetet och det endast var stämningsansökan som Advokaten bidrog med. Majoriteten av resterande juridisk spetskompetens och själva kärnan i det juridiska arbetet kom från Konsumenten. Det är oetiskt och oskäligt att därmed ta fullt arvode.

Utebliven rådgivning och bristande fakturering

Advokaten vidgår själv att han inte diskuterade extraordinära rättsmedel med honom vilket innebär att Advokaten teg om möjligheterna, vilket inte en advokat ska göra. Vidare är hans fakturering orimlig i proportion till hans faktiska arbetsinsats.

Det ska antecknas att Advokaten har rätt avseende sitt vidare biträde efter att Högsta domstolen inte beviljade prövningstillstånd. Advokatens agerande har vidare lett till omfattande arbete med hänsyn till tvisten i Konsumenttvistnämnden.

Sammanfattningsvis är Advokatens yttrande ett försök att undvika ansvar genom selektiv tystnad och hans underlåtenhet att åberopa europarätten utgör ett grundläggande metodfel som förändrade hela processens karaktär, medförde rättsförlust och orsakade betydande rättegångskostnader.

Nämndens beslutsmotivering

Vägledande regler

Konsumenttvistnämnden är en nämnd för alternativ tvistlösning och förfarandet inför nämnden ska vara förenklat, snabbt och effektivt. Enligt 61 § åttonde punkten i Sveriges advokatsamfunds stadgar får nämnden därför avvisa ett ärende, som med hänsyn till nämndens arbetsformer inte lämpar sig för prövning av nämnden, eller allvarligt skulle förhindra nämnden från att fungera effektivt.

Bedömningen i detta fall

Det totala arvodet i det här ärendet uppgår till 337 610 kr och Konsumenten har begärt att detta skall sättas ned med 200 000 kr, dvs. till det högsta belopp som nämnden kan pröva. Redan storleken på det totala arvodesbeloppet indikerar att det är mindre lämpligt att nämnden prövar ärendet.

Vidare är omständigheterna i ärendet omfattande och komplexa. De skulle därför kräva betydande utredningsinsatser från nämndens sida samt aktualisera ställningstaganden i ett flertal rätts- och bevisfrågor som lämpligen bör prövas i allmän domstol.

Mot denna bakgrund lämpar sig ärendet inte för prövning av nämnden och det ska därför avvisas.

Beslutet har fattats av Jan Öhman, ordförande, Marie-Louise Landberg, advokatrepresentant, och Håkan Carlsson, konsumentrepresentant.